

Design copertă:

Gabriel Niculcea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TOMA, MARCU

Un martor al lui Iisus Hristos din secolul XX : Sadu Sundar Singh /
pr. Marcu Toma ; text definitivat și note explicative de pr. prof. Adrian
Niculcea. - București : Evangelismos, 2025

ISBN 978-630-6527-08-3

I. Niculcea, Adrian (ed. ; note)

2

Preot Marcu Toma

**UN MARTOR AL LUI IISUS
HRISTOS DIN SECOLUL XX:
SADU SUNDAR SINGH**

Text definitivat și note explicative de
pr. prof. Adrian Niculcea

EDITURA
„EVANGHELISMOS”
București
2025

„Cel care s-a ostenit câteva săptămâni cu compunerea acestei lucrări a simțit o nevoie adâncă să se spovedească (sieiși și lui Iisus Hristos), să stea de vorbă cu El și să-L mărturisească apoi prin slove scrise. Necesitatea aceasta de spovedanie și de mărturisire a lui Iisus Hristos am simțit-o foarte puternic în urma lecturii celor cincisprezece cuvântări ale lui Sundar Singh, ținute în anul 1922 în Elveția. Aceste spovedanii și mărturisiri ale lui m-au cucerit și pe mine, și aş putea spune că m-au obligat, m-au silit, m-au determinat să fac și eu la rândul meu spovedaniile și mărturisirile mele. De aceea am și spus undeva că lucrarea de față nu este altceva decât transcrierea vibrațiilor și impresiilor ce mi le-a stârnit în minte lectura cuvântărilor lui Sundar Singh.

Trebuie să spun încă dintru început că lucrarea de față nu este una de știință sau de erudiție. Dacă ea va fi citită cândva și cineva ar căuta în ea știință sau erudiție, poate să o lase din mână fără părere de rău, pentru că nu-i va satisface gustul și curiozitatea sa intelectuală. Chiar dacă ici și colo, din cuprinsul ei, ar lăsa impresia că este o lucrare de documentare, și chiar dacă ici și colo este amintit câte un citat sau un nume celebru, a fost cu totul departe de mine gândul de a întocmi un studiu științific, care să impresioneze și să intimideze prin mulțimea operelor studiate.”

Preot Marcu Toma
1959

CUPRINS

7 Cuvânt introductiv

CAPITOLUL I

MARTORI AI LUI IISUS HRISTOS

I. MARTORI VECHI AI LUI IISIS HRISTOS

- 19 1 Martorul Pavel
26 2 Martorul Petru
34 3 Martorul Ioan

II. UN MARTOR AL LUI IISUS HRISTOS DIN VREMURILE NOASTRE

- 42 1 Martorul Sundar Singh
45 2 Convertirea lui Sundar Singh
69 3 Mărturia lui Sundar Singh

CAPITOLUL II

RUGĂCIUNEA - CALEA CEA MAI BUNĂ DE A AJUNGE LA VIAȚA ÎN HRISTOS ȘI LA MĂRTURISIREA LUI

- 87 1 Rugăciune și cerșire
104 2 Prin rugăciune înțelegem creștinismul
108 3 Rugăciunea este ușa care ne deschide
împărăția minunilor

- 115 4 Rugăciunea este cheia Împărăției cerurilor
126 5 Rugăciunea este calea care ne duce la cunoașterea vie și personală a lui Iisus Hristos
150 6 Rugăciunea dă harul prin care devenim asemănători cu Iisus Hristos

CAPITOLUL III

**MARTORUL LUI IISUS HRISTOS CEL VIU
DOVEDEȘTE PREZENȚA LUI PRIN PACEA
ȘI BUCURIA PE CARE LE SIMTE CHIAR ȘI
ÎN SUFERINȚELE CELE MAI GRELE**

- 163 1 Hristos este Viața, Lumina și Bucuria
173 2 Pacea, bucuria și suferința de care are parte martorul lui Iisus Hristos
275 3 Alți martori ai lui Iisus Hristos
268 4 Iisus Hristos este în veci același

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

- 287 Rugăciune către Iisus Hristos
289 Indice de cele câteva nume citate în lucrare

CUVÂNT INTRODUCȚIV ¹

Cred că nu va fi de prisos și fără de rost ca să dau câteva cuvinte de lămurire mai înainte de a fi parcurse, cu ochii și cu mintea, paginile care vor urma. Trebuie să spun încă dintru început că lucrarea de față nu este una de știință sau de erudiție. Dacă ea va fi citită cândva și cineva ar căuta în ea știință sau erudiție, poate să o lase din mână fără părere de rău, pentru că nu-i va satisface gustul și curiozitatea sa intelectuală. Chiar dacă ici și colo, din cuprinsul ei, ar lăsa impresia că este o lucrare de documentare, și chiar dacă ici și colo este amintit câte un citat sau un nume celebru, a fost cu totul departe de mine gândul de a întocmi un studiu științific, care să impresioneze și să intimideze prin mulțimea operelor studiate. Cele câteva citate amintite sunt cu totul ocazionale și venite în minte, ca să zic așa, la întâmplare și fără nicio căutare.

În paginile care se vor citi nu este vorba deci de știință, fie ea și teologică. Ci este vorba de mărturisiri și de viață. În paginile de față, așadar, nu este vorba de știință, ci numai

¹ Am renunțat să mai prefățez cartea de față, pentru că acest „cuvânt introductiv” cu care părintele Marcu își începe cartea este suficient de lămuritor în ceea ce privește alegerea subiectului și circumstanțele în care a scris-o.

spiritualizarea, fericirea și existența omenirii. Că numai El poate să facă din animal și bestie, sfânt și înger. Aceasta este credința noastră. Aceasta ne este și mărturisirea. Pentru mărturisirea acestei credințe în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului, Mântuitorul sufletului și al întregii lumi, cum și pentru proslăvirea numelui Său cel atotputernic, s-au și scris paginile care vor urma.

Iisus Hristos, cu Duhul și cu Puterea Lui, să fie cu duhul și cu inima noastră. În tot timpul și-n tot locul. Acum și de-a pururi. Și-n vecii vecilor.

Amin!

CAPITOLUL I

MARTORI AI LUI IISUS HRISTOS

I. MARTORI VECHI AI LUI IISUS HRISTOS

1. Martorul Pavel

Apostolul Pavel, în cap. 13, versetul 8, din Epistola către Evrei, scrie aceste cuvinte:

„Iisus Hristos – ieri și azi și în veci – este același!”

Un cititor neatent, grăbit sau nepregătit, poate să treacă pe lângă acest verset la fel cum trece un necunoscător pe lângă unul din diamantele cele mai rare și mai scumpe. Pentru necunoscător diamantul este o piatră la fel ca toate celelalte pietre, fără să merite cea mai mică atenție și fără să-i dea niciun fel de valoare. La fel și pentru cel grăbit sau nepregătit, versetul de mai sus poate să i se pară fără nicio însemnătate deosebită.

Și totuși, după cum o cochilie care în afară pare a nu se deosebi cu nimic de alte cochilii, cuprinde însă înlăuntru una dintre cele mai scumpe și mai prețioase perle, la fel și cuvântul citat cuprinde o bogăție și o adâncime de gând amețitoare.

Cu totul departe de noi trebuie să fie gândul că versetul acesta ar fi o simplă figură stilistică sau o cugetare teologică. Apostolul neamurilor nu-și compune scrisorile nici

de dragul cugetărilor teologice și cu atât mai puțin pentru plăcerea metaforelor stilistice. Pavel Apostolul nu este nici teolog de profesie și nici literat de carieră. El, înainte de toate și mai presus de toate, este un om care-și trăiește viața în Iisus Hristos. Din această viață și din această trăire, ca dintr-un străfund de ocean, a țâșnit acest gând: că Iisus Hristos – ieri și azi și în veci – este același.

Este bine să accentuăm și să repetăm că acest verset paulinic nu este o cugetare teologică abstractă. În fond, el nu este altceva decât expresia unei vii și adânci experiențe personale și în același timp reprezintă mărturisirea unei revelații speciale divine. Că versetul este expresia profundă a unei trăiri și a unei experiențe intime, pentru a ne convinge despre aceasta, să ne amintim de cuvintele aceluiși apostol, care spune despre sine:

„M-am răstignit împreună cu Iisus Hristos; și nu mai trăiesc eu, ci Iisus Hristos întru mine” (Gal. 2, 20).

Dacă deci Hristos trăia în Pavel – și despre aceasta nu se poate îndoii decât un nebun sau un necredincios⁶ – am putea spune că nu Pavel, ci Iisus Hristos, care trăia în el și în care el trăia, însuși Hristos, prin gura și prin pana lui, a scris aceste cuvinte: *Iisus Hristos – ieri și azi și în veci – este același*. Iar ca dovadă că aceste cuvinte sunt și mărturisirea unei revelații divine speciale, să ne

⁶ Din nou părintele Marcu nu se ferește să taxeze prin expresii dure atei marxști ai vremii sale.

reamintim de cele petrecute în Cezareea lui Filip. În Evanghelia Sf. Matei citim așa:

„Ajungând Iisus în părțile Cezareii lui Filip, a întrebat pe ucenicii Lui zicând: *Cine Îmi zic oameni că sunt Eu, Fiul Omului?* Iar ei au răspuns: *Unii zic că ești Ioan Botezătorul, alții Ilie, alții Ieremia sau unul dintre prooroci*. Iisus atunci le zise: *Dar voi cine îmi ziceți că sunt?* Luând cuvântul, Simon Petru a rostit: *Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu cel viu!* Iar Iisus răspunzând îi grăi: *Fericit ești tu, Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-a dezvăluit ție aceasta, ci Tatăl Meu cel din ceruri.*” (Mt. 16, 13-17)

Ca și azi, și odinioară păreri erau împărțite cu privire la Iisus Hristos. Ca și o parte din cititorii de azi ai Evangheliei, și atunci o parte din ascultătorii lui Iisus Hristos nu vedeau în El altceva decât un profet sau un învățător, adică un om cu o învățătură mai înaltă decât a celorlalți oameni. Care era – și este – adevărul? Cel mărturisit de Apostolul Petru: că Iisus Hristos nu este doar un om, un profet sau un învățător, ci El este însuși Fiul lui Dumnezeu celui viu.

În același timp, răspunsul pe care-l dă Mântuitorul Apostolului Petru ne dovedește în chipul cel mai limpede că numai prin propria lui putere, numai prin propria lui intuiție și înțelegere omul nu poate să ajungă la o cunoaștere și mărturisire adevărată în ceea ce privește persoana lui Iisus Hristos. Trupul și sângele, adică omul, nu pot să vadă și să descopere în Iisus nimic altceva decât un om ca și ceilalți oameni, chiar dacă ar fi el și unul mai învățat decât ei. Numai prin revelația, prin descoperirea și prin iluminarea Tatălui din ceruri, omul poate să dobândească această cunoaștere și să facă această mărturisire: *că Iisus Hristos nu este un om muritor ca toți*

ceilalți oameni muritori, ci El este Fiul lui Dumnezeu cel viu.

Exact același sens îl are și versetul paulin din Epistola către Evrei. Când Apostolul Pavel zice că: „*Iisus Hristos – ieri și azi și în veci – este același*”, el nu face altceva decât să exprime în mod simplu experiența și mărturisirea lui personală: *că Iisus Hristos este un Dumnezeu veșnic*. Pe cât de simplă este ca formă, pe atât este de bogată în conținut ideea din acest verset. În fond, prin aceste cuvinte, Apostolul exprimă credința lui profundă în Dumnezeirea și veșnicia lui Iisus Hristos. Ieri, azi și de-a pururi, Iisus Hristos rămâne același, Dumnezeu din veșnicie în veșnicie, neschimbat, necuprins, neînțeles, nepătruns, nemuritor.

Aceasta este credința, experiența și mărturisirea lui personală, întemeiate pe descoperirea specială a lui Dumnezeu Tatăl, de care a fost învrednicit el, după rânduiala și planul tainic al Lui. Pentru aceea și rostește Iisus Hristos aceste cuvinte către Evreii care căteau împotriva Lui:

„Nimeni nu poate să vie la Mine, de nu-l va trage Tatăl carele M-a trimis...” (In. 6, 44).

Și dacă în versetul din Epistola către Evrei, ideea este exprimată în mod simplu, apoi în Epistola către Coloseni găsim două texte, scurte și acestea, dar care sintetizează în chip genial credința lui Pavel în Dumnezeirea lui Iisus Hristos. De pildă, în cap. 1, versetul 19, Pavel scrie așa:

„Căci în El a binevoit Dumnezeu să sălășluiască toată plinătatea...”

Iar al doilea text este încă mai precis și mai categoric, când zice așa:

„Căci în El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii” (2, 9).

De unde izvorăște siguranța acestei mărturisiri și tăria acestei certitudini? Desigur, după cum am spus, aici nu poate să fie vorba de o cugetare sau de o speculație abstractă, fie ea chiar și genială. Dimpotrivă, aici este vorba de un fapt viu și real, de o realitate și de o existență palpabile, constatate și trăite de apostol cu toată intensitatea. Mai multe locuri din Faptele Apostolilor și din Epistolele pauline ne arată cu toată claritatea și cu toată precizia izvorul mărturisirilor și al convingerilor de nezdruncinat ale neobositului propovăduitor al lui Iisus Hristos.

Primul eveniment din viața lui Pavel, care l-a schimbat brusc și total, a fost minunea de pe drumul Damascului. Al doilea eveniment este cel despre care vorbește apostolul în Epistola doua către Corinteni, și anume aceea sublimă și negrăită înălțare până la al treilea cer, unde și când el a văzut taine pe care mintea omenească nu le poate cuprinde și limba nu le poate exprima (cap. 12). Aceste două evenimente extraordinare în care lui Pavel i se descoperă Iisus Hristos și gloria Dumnezeirii, au schimbat pentru totdeauna viața lui, făcând dintr-un prigonitor aprig un apostol neîntrecut, și dintr-un ucigaș al creștinilor un mucenic al lui Hristos.

Nu este vorba deci nici de speculații teologice abstracte și nici de învățătură primite din gura vreunui mare dascăl.

Nu! Nu acesta este izvorul certitudinilor și al mărturisirilor lui Pavel! Ci revelațiile directe și personale, pe care el le-a primit de la Iisus Hristos și de la Dumnezeu. Aceste experiențe personale și aceste revelații dumnezeiești au făcut ca, dintr-un fanatic persecutor, Pavel să devină un neînfricat martor al lui Iisus Hristos. Căci doar el însuși, cu propriile lui urechi, a auzit din gura lui Iisus Hristos însuși aceste cuvinte:

„Eu sunt Iisus pe care tu îl prigonești. Dar scoală-te și stai în picioare. Căci spre aceasta M-am arătat ție, ca să te rânduiesc slujitor și martor, atât celor ce ai văzut, cât și celor pentru care va fi să Mă arăt ție!” (Fapte 26, 15-16).

Iată rolul și misiunea pe care le-a auzit și le-a primit Pavel din gura lui Iisus Hristos însuși: **de a fi martor al Lui**. Rolul unui martor este să spună nu ce a învățat (prin propriile puteri), ci ceea ce a auzit cu urechile și ceea ce a văzut cu ochii lui. Acesta avea să fie și rolul lui Pavel: de a fi martor, adică de a mărturisi ceea ce a văzut cu ochii lui și ceea ce a auzit cu urechile lui. El primea misiunea din partea lui Iisus Hristos să mărturisească și să spună că L-a văzut viu și în lumină orbitoare. Această vedere al lui Iisus Hristos viu nu avea să fie și cea dintâi și cea de pe urmă, ci avea să mai fie urmată încă și de altele, dintre care cea mai sublimă avea să fie aceea a răpirii și înălțării până la al treilea cer. Doar însăși gura lui Iisus i-a grăit că va fi „slujitor și martor, atât al celor ce ai văzut, cât și celor pentru care va fi să Mă arăt ție”. Iisus Hristos însuși, în timpul acelei vederi strălucitoare și înfricoșătoare, îl rânduieste deci pe Pavel ca să fie martor al Lui, al celor văzute și auzite de acesta.

Aceeași misiune de a fi martor și mărturisitor o primește Pavel și din gura acelui bărbat cucernic cu numele Anania, către care l-a trimis glasul dumnezeiesc și care i-a vorbit ca din partea lui Dumnezeu:

„Dumnezeul părinților noștri te-a ales de mai înainte pe tine ca să cunoști voia Lui și să vezi pe Cel Drept și să auzi glas din gura Lui; căci martor vei fi Lui în fața oamenilor despre cele ce ai auzit și văzut!” (Fapte 22, 14-15)

De data aceasta, Dumnezeu îi grăia lui Pavel prin gura lui Anania și-i încredința aceeași misiune: să fie martor al celor văzute și auzite de el, deoarece Dumnezeuul părinților lor îl alesese pe el mai înainte, ca să cunoască voia Lui, să vadă pe Cel Drept și să audă glas din gura Lui. Astfel, ca martor al celor văzute și auzite de la Dumnezeu, Pavel trebuia din porunca lui Dumnezeu, grăită prin gura lui Anania, să poarte numele Lui „înaintea păgânilor și a împăraților și a fiilor lui Israil” (Fapte 9, 15). Sau, pentru o mai limpede înțelegere, să cităm întregul verset, unde Dumnezeu vorbește așa lui Anania:

„Ci Domnul a vorbit către el: Mergi, fiindcă acesta îmi este vas ales, ca să poarte numele meu înaintea păgânilor și a împăraților și a fiilor lui Israil.”

Rolul și misiunea specială a lui Pavel, primite direct de la Dumnezeu, nu erau acelea de a expune sau profesa o învățătură teologică oarecare, ci de a fi un martor, adică de a spune și a mărturisi că el a auzit și a văzut pe Iisus Hristos viu, pe care până atunci Îl credea un om mort, ca și toți ceilalți oameni muritori. Arătarea și minunea de pe drumul Damascului i-au răsturnat însă și i-au risipit cu desăvârșire părerea lui greșită și au sădit în inima lui

certitudinea absolută că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu viu, venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși.

Iisus Hristos, Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu cel viu și veșnic, Se arată deci lui Pavel și-i încredințează această misiune specială: de a fi martor al Lui „înaintea păgânilor și a împăraților și a fiilor lui Israil”. Numai această vedenie și descoperire dumnezeiască l-au încredințat pe Pavel că Iisus Hristos este Dumnezeu viu și veșnic, ceea ce el a exprimat în cuvântul: „*Iisus Hristos – ieri și azi și în veci – este același*”.

2. Martorul Petru

Pe Iisus Hristos nu-l văzuse și auzise însă numai Apostolul Pavel. Ucenicii Lui de asemenea Îl văzuseră, și Îl auziseră și trăiseră cu El, vreme de aproape trei ani și jumătate. Trei dintre ei – Petru, Iacob și Ioan – se învredniciseră și de acea minune proslăvită de pe Muntele Taborului, când ei Îl văzură în toată strălucirea orbitoare și înfricoșătoare a Dumnezeirii Lui. Acești trei ucenici aleși ai lui Iisus Hristos, care văzuseră atâtea minuni mai presus de fire și auziseră atâtea cuvinte mai presus de orice înțelepciune omenească, puteau ei să tacă, puteau ei să nu spună și să nu mărturisească ceea ce văzuseră cu ochii lor și auziseră cu urechile lor?

Pentru acest temei, în ceasul despărțirii duioase și a înălțării proslăvite la ceruri, Iisus Hristos le încredințează aceeași misiune, pe care puțin mai târziu avea s-o încredințeze și Apostolului Pavel. În acel ceas, de suavă și dulce bucurie spirituală – Sf. Luca ne spune că ei s-au

întors de pe Muntele Taborului cu bucurie mare – în acel ceas de despărțire, Iisus Hristos grăi către ei așa:

„Ci voi, când va veni Duhul Sfânt asupra voastră, veți lua putere de sus și îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului.” (Fapte 1, 8)

Acesta fu cel din urmă cuvânt și misiune pe care ucenicii le primiră din gura dumnezeiescului lor învățător în ceasul despărțirii: **de a fi martori ai Lui, începând de la Ierusalim și până la marginile pământului.**

Porunca aceasta de a fi martori ai minunilor, ai învățaturii, ai vieții, ai morții și ai învierii Lui, pe care o primiseră în ceasul despărțirii trupești de Mântuitorul lor, îi stăpâni după aceea puternic și adânc pe învățăceii Lui. În special Apostolul Petru pune un accent deosebit pe porunca și pe datoria aceasta de a fi martor al lui Iisus Hristos. Pentru el personal, ca de altfel și pentru ceilalți apostoli, a fi martor al lui Hristos nu era numai o poruncă dumnezeiască și o datorie de ucenic ce trebuiau îndeplinite cu cea mai mare sfințenie. Pentru el a fi martor al lui Iisus însemna ceva cu mult mai adânc și mai important: pentru el aceasta însemna o necesitate vitală și imperioasă.

De aceea, când sinedriul, în urma vindecării ologului de la poarta templului, îi porunci lui Petru și lui Ioan „ca nicidecum să mai rostească, nici să mai învețe în numele lui Iisus”, ei răspund cu o îndrăzneală ce i-a uimit peste măsură de mult pe dregătorii și învățătorii evreilor:

„Judecați, zic ei, de este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm mai mult de voi decât de Dumnezeu!” (Fapte 4, 19)

Și pentru care pricină nu puteau să asculte pe oameni mai mult decât pe Dumnezeu? Pricina o vedem în versetul imediat următor, unde citim:

„Căci noi nu putem să nu vorbim despre cele ce am văzut și auzit!” (Fapte 4, 20)

Apostolul Petru avea toată dreptatea. Nu! Nu se putea să tacă, nu se putea să nu vorbească și să nu mărturisească cele auzite și văzute la Iisus Hristos. El, care văzuse cu ochii lui și auzise cu urechile lui pe Fiul lui Dumnezeu cel viu, pe Cel care zisese că El este Învierea și Viața, nu avea de ce să se mai teamă de moarte. Ca un martor care văzuse minuni și auzise cuvinte pe care alții nu le văzuseră și auziseră, el nu putea să tacă și să nu mărturisească, chiar dacă mărturia lui l-ar fi costat și viața, cum, de altfel, l-a și costat mai târziu.

Mai era și o altă pricină care îi impunea lui Petru să mărturisească, să fie adică martor al lui Iisus. Cine vede Lumina, poate el să nu vorbească despre Lumină? Cine gustă din Viață, poate el să nu mărturisească despre Viață? Și cine se împărtășește din Adevăr, poate el să nu mărturisească despre Adevăr? Iisus Hristos spusese despre El însuși, cu autoritatea și cu puterea Lui dumnezeiască unică: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața.” Sau: „Eu sunt Lumina lumii.”

Petru fusese martor și se convinsese că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, este cu adevărat Lumina, Calea, Adevărul și Viața. Nu era vorba aici de păreri și de învățături auzite la școala înțelepciunii omenesti. Aici era vorba de adevăruri vii și pipăibile, adevăruri care zideau o

viață nouă și un om nou, dacă cineva voia să le primească cu toată credința și smerenia. Aceasta îl face pe Apostolul Petru ca în a doua lui scrisoare să scrie următoarele cuvinte:

„Pentru că noi v-am adus la cunoștință puterea Domnului nostru Iisus Hristos și venirea Lui nu luându-ne după basme meșteșugite, ci văzând mărirea Lui cu ochii noștri!” (2 Petru 16)

Iisus Hristos n-a fost și nu este un mit, cum au cutezat să bâlbâie *cu blasfemie* unii dintre presupușii învățați ai lumii⁷. El n-a fost și nu este *un basm* cu meșteșugire alcătuit. O spune și o mărturisește aceasta clar și răspicat un martor al Lui, care a mâncat, a băut, a dormit, a călătorit și a viețuit, zi de zi, cu Iisus Hristos, nu doar câteva săptămâni sau luni, ci vreme de aproape trei ani și jumătate; vreme în care a avut tot răgazul să se convingă dacă Iisus Hristos este un om sau un basm, sau dimpotrivă, că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu cel viu.

Este, cu siguranță, mai mult decât copilăresc și prostesc, ba chiar nebunesc lucru a susține că mărturia lui Petru și a celorlalți apostoli și revoluția spirituală a Evangheliilor ar fi putut porni dintr-un basm sau... dintr-o halucinație!!! Este uluitor și nespun de dureros să vezi de câtă miopie intelectuală dau dovadă unii presupuși și încrezuți învățați, care se cred atotștiutori și care în același timp sunt stăpâniți de patimă și de ură împotriva religiei⁸. Dacă este vorba să ne referim la basme și la halucinație, apoi

⁷ O nouă aluzie la reprezentanții așa-zisului „ateism științific” la mare modă în România anulului 1959, când și-a scris părintele cartea.

⁸ Aluzie la aceiași reprezentanți ai „ateismului științific”, în realitate agenți de propagandă ai marxismului oficial, care îndrăzneau să conteste pe față și agresiv religia și Biserica.